

УДК780.616.41.071.5(477.54/.62)"20"

DOI 10.34064/khnum2-38.17

Кужба Михайло Дмитрович

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
доктор мистецтва, старший викладач кафедри народних інструментів України;
e-mail:kuzhba@ukr.net; ORCID iD:0000-0002-5762-8574

Юрченко Ольга Петрівна

Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського,
кандидат мистецтвознавства, старший викладач
кафедри народних інструментів України;
e-mail:yurchenkocimb@ukr.net; ORCID ID:0000-0003-1282-4595

**Нові виміри творчості
слобожанської цимбальної школи у XXI столітті**

Історія слобожанської цимбальної школи налічує більше 45 років активної діяльності. Різні роки її існування пов'язані з різними етапами розвитку – від становлення системи професійної освіти до наукового обґрунтування окремих питань цимбалознавства. У статті вперше виокремлено та проаналізовано нові виміри творчості представників цимбальної школи, розкрито особливості їхньої творчої, наукової, методичної, організаційної, редакторсько-аранжувальної діяльності з урахуванням непростих викликів сьогодення для мистецького світу Харкова, зокрема його цимбальної спільноти. Здійснено спробу оцінити й досягнути значення діяльності цимбалістів для збереження та, в перспективі, – подальшого розвитку народно-інструментального мистецтва Харкова як складової іміджу української культури.

Ключові слова: сучасна творчість; школа виконавства; Слобожанська цимбальна школа; цимбальне виконавство; виконавські конкурси; Всеукраїнський конкурс цимбалістів імені Олени Костенко; народно-інструментальне мистецтво; мистецькі проекти; концертна діяльність.

Постановка проблеми.

Історія професійної цимбальної школи Слобожанщини налічує вже 45 років від моменту відкриття першого класу цимбалів Оленою Костенко в Харківській дитячій музичній школі імені В. І. Сокальського в 1979 році. Сьогодні класи цимбалів діють

у багатьох закладах освіти Харкова та області на всіх рівнях мистецької освіти: початковому, фаховому передвищому, вищому. В регіоні функціонує 8 мистецьких шкіл, 2 фахових коледжі та 2 заклади вищої освіти. Така кількість класів гри на цимбалах стала можливою завдяки низці чинників: активній науково-творчій, викладацькій та організаційній діяльності фундаторки школи; збільшенню кількості дипломованих спеціалістів – випускників закладів вищої освіти; закупівлі закладами освіти інструментів; розвитку виконавської школи та науково-методичній діяльності; зростанню інтересу харківської публіки до надбань української культури, зокрема й цимбального мистецтва.

Усе це сприяло розповсюдженню не тільки традиційного підходу до викладацької (методична, організаційна), творчої (виконавська, композиторська, редакторська), наукової діяльності представників школи. Також сильною є потреба в постійному пошуку та «відкритті» нових сенсів. А наше сьогодні, особливо 20 роки XXI століття, стали непростим викликом для мистецького світу Харкова, зокрема й цимбальної спільноти. Це час, коли, з одного боку, весь творчий та людський потенціал направлений на збереження всього вже досягнутого, з іншого – на подальший розвиток і пошук нових, актуальних та цінних форм цимбальної творчості.

Останні дослідження і публікації. На сьогодні в українському цимбалознавстві вже було висвітлено окремі питання історії становлення шкіл цимбального виконавства України, зокрема харківської (Юрченко, 2015); впливу творчої діяльності Олени Костенко на формування харківської школи (Кужба & Юрченко, 2021); ролі класу цимбалів Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського в процесі становлення і розвитку харківської цимбальної школи, від дня відкриття класу і до 2021 року (Костенко, 2021). Наразі для нас стають цікавими ще не осмислені та не проаналізовані процеси в історії харківської цимбальної школи в контексті останніх чотирьох років – вже без її фундаторки і з новими викликами сьогодні – пандемією COVID-19 і повномасштабною війною.

Отже, *мета статті* – оцінити творчий потенціал відомої в Україні слобожанської цимбальної школи, виокремити і проаналізувати нові виміри творчості її представників, досягнути значення їхньої діяльності для збереження та розвитку народно-інструментального мистецтва Харкова як складової іміджу української культури. Для цього розглянуто творчі проєкти її представників, здійснені за останні роки, зокрема, мистецькі фестивалі і конкурси.

Методологія дослідження. Для досягнення поставленої мети використано такі дослідницькі методи: історичний (для висвітлення процесу започаткування та існування цимбальних виконавських конкурсів), аналітичний і структурний (для досягнення особливостей проведення виконавських конкурсів і творчих мистецьких проєктів), статистичний і порівняльний (для аналізу конкурсних програм та географії учасників конкурсів), комплексний (для висвітлення нових форм творчої активності представників цимбальної школи).

Виклад основного матеріалу дослідження.

Всеукраїнський конкурс цимбалістів імені Олени Костенко.

Ідея започаткування професійного конкурсу цимбалістів належить фундатору харківської цимбальної школи Олені Костенко та її учням-послідовникам. Вона виникла одразу після проведення в Харкові Всеукраїнського науково-методичного семінару з проблем розвитку початкової мистецької освіти під назвою «Цимбальне мистецтво: педагогічне надбання та перспективи» в лютому 2017 року. Такий потужний науково-методичний та мистецький захід було проведено за підтримки декількох державних установ – Міністерства культури України та Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації, де організаторами виступили Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, Харківський обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації працівників культосвітніх закладів та, звичайно, представники харківської цимбальної школи.

Чому саме цю подію автори статті вважають передумовою виникнення Всеукраїнського конкурсу цимбалістів імені Олени Костенко?

Адже і до 2017 року, як неодноразово було зазначено в інших статтях (Костенко, 2021; Кужба & Юрченко, 2021), харківські цимбалісти систематично згадувалися засобами масової інформації або як учасники значущих мистецьких подій, або як організатори тематичних мистецьких проєктів. Отже, цимбальна школа була активно залучена до мистецького життя Слобожанщини і до всеукраїнського семінару. Але саме цей концентрований та багатожанровий проєкт став своєрідним «прототипом» майбутнього конкурсу цимбалістів. Він включив у себе два великі концерти («Цимбальна малеча» за участю учнів мистецьких шкіл Харкова та області, «Світ цимбалів» за участю солістів і ансамблів – студентів та випускників класу Олени Костенко), відкриті уроки та майстер-класи яскравих представників харківської цимбальної школи, численні науково-методичні доповіді з різних аспектів педагогічної та виконавської практики, презентацію нової цимбальної навчально-методичної літератури, а як резюме та рефлексію – «круглий стіл» учасників і гостей семінару з шести областей України. Таким чином, відбулося не просто творче змагання учасників, що є традиційним для багатьох виконавських конкурсів, а було організовано концептуальний багатовекторний освітньо-мистецький захід.

Важливим завданням для представників цимбального мистецтва країни постає збереження високого рівня професіоналізму у складні ковідні та воєнні часи. Починаючи з кінця 2020 року, освітня спільнота всієї України змушена була перелаштуватися на нову форму навчання – дистанційну (а для виконавців-цимбалістів в більшості випадків такий перехід ускладнюється ще й через відсутність у здобувачів власних інструментів). Пізніше, враховуючи безпекову ситуацію в окремих регіонах, внутрішнє переміщення або еміграцію населення після лютого 2022 року, опанування онлайн-формату виявилось необхідним для того, щоб взагалі мати змогу продовжувати освітню і творчу діяльність. Тому, зрозуміло, залученість здобувачів мистецької освіти до підготовки й участі в конкурсних змаганнях стала одним з можливих і потрібних стимулів, які заохочують до продуктивного та цікавого навчання. Адже конкурс – це завжди відкрита платформа

для творчої комунікації у всіх її проявах і стимулювання росту виконавської майстерності.

Варто зазначити, що, починаючи з 2021 року, з'явилася велика кількість дистанційних багатожанрових конкурсів, і наразі складно однозначно оцінити їхній вплив на підтримку професіоналізму та рівня виконавської майстерності. Найімовірніше, виникнення подібних ініціатив є відгуком на потреби та можливості часу. Тому вкрай важливими видаються саме ті конкурсні проекти, які продовжують традиції вагомих і відомих конкурсів кінця ХХ – початку ХХІ століття. Називаючи останні, ми обмежимося тими, у яких були представлені виконавці на цимбалах.

Одним з перших, що став найвідомішим і найпрестижнішим, був Міжнародний конкурс виконавців на українських народних інструментах імені Гната Хоткевича, заснований 1998 року в Харкові, на батьківщині видатного українського митця, який проходив раз на три роки до 2010 року. Згадуючи цей конкурс, дослідниця та очільниця харківської бандурної школи Л. Мандзюк зазначає: «Крім вмотивованого вдосконалення виконавської майстерності, цей захід стимулював розширення оригінального концертного репертуару, більшою мірою доробками харківських композиторів» (Мандзюк, 2024: 13). Зазначимо, що вказані факти актуальні не тільки для бандурного виконавства, але й для цимбального. До того ж, у межах конкурсу відбувалося живе спілкування українських цимбалістів із представниками інших національних шкіл, зокрема однієї з найпотужніших – угорської. Конкурс проходив у три тури і мав чіткі й серйозні програмні вимоги до кожного з них, серед яких було виконання обов'язкових оригінальних цимбальних творів, твору великої форми у супроводі оркестру, твору композитора країни-учасника конкурсу тощо. Усе це сприяло не масовості, а вибірковості учасників конкурсу та їх високопрофесійній і конкурентоспроможній підготовці.

У 2010 році на Волині за ініціативою провідних діячів народно-інструментального мистецтва – заслуженого працівника культури України, викладача-методиста Петра Хлебніка та Відмінника освіти

України, викладача-методиста Юрія Фокшея – було засновано Всеукраїнський конкурс виконавців на сопілках і цимбалах «Волинська гуковиця», який і до сьогодні проходить раз на два роки і збирає виконавців всіх рівнів з багатьох регіонів України: від учнів мистецьких шкіл до здобувачів вищої освіти. Ми вважаємо слушним твердження молодого волинського дослідника Богдана Шепшелея, який вважає, що: «конкурс “Волинська гуковиця” є однією з наймодерніших навчально-мистецьких імпрез України, що має на меті збереження чистоти найдавніших джерел національного музикування, піднесення якості народного інструментального мистецтва, духовності, культури українського суспільства» (Шепшелей, 2024: 48). На підтвердження вищесказаного про збереження національної культури та якості народно-інструментального мистецтва підкреслимо окремі риси цього конкурсу, такі як наявність інструментів-символів української культури (сопілки та цимбалів) як його «головних героїв», чіткі професійні вимоги до конкурсних програм, залученість здобувачів усіх рівнів мистецької освіти.

Ще одним знаковим конкурсом для виконавців на цимбалах автори статті вважають започаткований у Харкові 2013 року Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментах «Арт-Домінанта», який, починаючи з 2017 року, підняв свій статус до міжнародного. Для цимбалістів він став тим мистецьким майданчиком, який відкрив можливості не тільки для особистої виконавської реалізації, а й для творчого спілкування з провідними сучасними діячами цимбального мистецтва України, Молдови, Словаччини тощо в межах майстер-класів і творчих зустрічей. Варто згадати, що до складу журі конкурсу в різні роки запрошувались: заслужена діячка мистецтв України, доцентка Олена Костенко (Харків), народний артист України, професор, кандидат мистецтвознавства Тарас Баран (Львів), заслужений артист України, соліст Національного оркестру народних інструментів України Андрій Войчук (Київ), директор Республіканського музичного ліцею імені Ч. Порумбеску Валерій Луце (Кишинів, Молдова), доктор мистецтва, член Світової асоціації цимбалістів

Михайло Захарія (Кошице, Словаччина). На нашу думку, актуальним і коректним є висловлювання організаторів конкурсу та дослідників народно-інструментального мистецтва Слобожанщини Миколи та Яни Данилюків про внесок «Арт-Домінанти» у формування іміджу мистецького Харкова на світовій арені та культурний розвиток харківців: «... досвід проведення конкурсу є важливим культурним ресурсом для підтримання іміджу Харкова як центру розвитку народно-інструментального мистецтва, джерелом культурно-творчого зростання його мешканців» (Данилюк, М., & Данилюк, Я., 2021: 181). Але дозволимо собі висловити таку думку й стосовно інших мистецьких проєктів, які були започатковані і проведені харківцями протягом ХХІ століття, серед яких відзначимо і Всеукраїнський конкурс цимбалістів імені Олени Костенко.

Перш ніж перейти безпосередньо до харківського цимбального конкурсу, підкреслимо ще одне важливе завдання, яке реалізують окремі виконавські конкурси, а саме – вшанування пам'яті видатного митця. Ми вже згадували Міжнародний конкурс імені Гната Хоткевича, який, однак, припинив своє існування у 2010 році. Паралельно з ним, за ініціативою берегині бандурного Харкова, кандидатки мистецтвознавства, доцентки Любові Мандзюк, у місті ще з 2003 року було започатковано Відкритий конкурс юних бандуристів імені Г. Хоткевича – як присвяту митцю, який стояв біля витоків бандурного професіоналізму не тільки Харкова, але й України. У 2013 році цей конкурс отримав статус всеукраїнського і на сьогодні має успішну історію тривалістю понад 20 років.

За останні декілька років, під час повномасштабної війни росії проти України, у період переосмислення багатьма своєї національної ідентичності й розуміння важливості збереження культурної пам'яті, у Харкові було організовано низку конкурсів, названих іменами видатних діячів у царині музичного просвітництва. Тільки на базі Харківського університету мистецтв імені І. П. Котляревського кафедрою народних інструментів України було ініційовано три виконавські конкурси: Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментах

України імені Володимира Комаренка, Відкритий всеукраїнський конкурс-фестиваль ансамблів «ViPAccord» за участю акордеона / баяна імені Володимира Подгорного (як данина пошани відомому українському композитору та харківському корифею баянно-акордеонного мистецтва ХХ століття), Всеукраїнський конкурс цимбалістів імені Олени Костенко (на честь фундаторки харківської школи цимбал).

Отже, як було зазначено, ідея створення цимбального конкурсу в Харкові з'явилася ще на початку 2017 року, а реалізована була тільки через п'ять років. Ми вважали, що Перший Всеукраїнський конкурс цимбалістів повинен бути оригінальним та значущим як для мистецького кола, так і для українського суспільства. Ніхто і не підозрював, що йому судилося відбутися у такий тяжкий час для України і отримати вагоме і сумне для всієї харківської цимбальної спільноти доповнення в назві – імені Олени Костенко.

На думку організаторів, головні завдання, які реалізуються завдяки проведенню конкурсу цимбалістів, присвяченому Олені Костенко, це «збереження традицій та популяризація сучасного цимбального мистецтва України; презентація надбань харківської цимбальної школи, зокрема творчої та педагогічної спадщини фундатора, заслуженого діяча мистецтв України, доцента Костенко Олени Панасівни; виявлення та підтримка молодих обдарованих виконавців серед учнів мистецьких шкіл, здобувачів закладів передвищої та вищої освіти, підвищення професійної виконавської майстерності цимбальної спільноти України» (Положення, 2021: 1). І дійсно, вже два конкурси, які відбулися за ці чотири роки, підтверджують досить високу спроможність таких мистецьких заходів до реалізації певних творчих, освітніх і комунікаційних задач. Організаторами конкурсу було прийнято рішення про його проведення один раз на два роки, враховуючи можливі складнощі у підготовці чітких програмних вимог та особливостей цимбальної освіти (здебільшого відсутність власних інструментів у багатьох здобувачів), серед учнів мистецьких шкіл, студентів закладів передвищої та вищої освіти, у двох номінаціях – «Соліст» і

«Ансамбль» (що охоплюють як академічне сольне виконавство, так і традиційне ансамблеве музикування).

До складу журі конкурсу були запрошені сучасні діячі цимбального мистецтва: заслужені артисти України Андрій Войчук (Київ), Ігор Брухаль (Тернопіль), кандидат мистецтвознавства, доцент Юрій Гулянич (Івано-Франківськ), учениця Олени Костенко, кандидатка мистецтвознавства Ольга Юрченко (Харків). Головував відомий український композитор, виконавець, викладач, науковець, методист, громадський діяч, професор, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки композиторів України, лауреат багатьох творчих премій Анатолій Гайденко. До складу журі другого конкурсу долучився всесвітньо відомий сучасний цимбаліст-віртуоз, доктор мистецтва Михайло Захарія (Словаччина). Головною умовою роботи журі стали сліпі прослуховування (відсутність у журі інформації про учасників, крім імен конкурсантів та програм) та неможливість оцінювати своїх учнів, що сприяє, на думку авторів статті, більшій об'єктивності та прозорості всього процесу.

Перший Всеукраїнський конкурс цимбалістів імені Олени Костенко відбувся 25–26 травня 2022 року. Враховуючи обставини, а саме – початок повномасштабного вторгнення в Україну, організаційний комітет конкурсу прийняв свідоме рішення відмовитися від конкретних програмних вимог і надати учасникам можливість вільного вибору репертуару. З одного боку, це дозволило взяти участь більшій кількості музикантів – 52 учасникам з різних областей України (Харківська, Полтавська, Івано-Франківська, Рівненська, Луцька, Тернопільська, Чернівецька, Львівська). З іншого – проаналізувати реальну ситуацію з цимбальною освітою в різних регіонах. Серед важливих недоліків останньої, які, на нашу думку, відкрив вибір репертуару, можна назвати часте ігнорування репертуару епох Бароко та Класицизму (як основи для оволодіння якісним звукоутворенням та розуміння законів формотворення) на користь більш популярної сучасної музики, а саме, використання в репертуарі адаптованих для цимбалів композицій, які не відповідають природі цимбального виконавства, що

приводить, особливо в ланці початкової мистецької освіти, до м'язової скутості й відсутності користі для виконавського росту¹.

Продовжуючи роботу над поповненням цимбального репертуару, учнями і колегами Олени Костенко було видано і презентовано нотну збірку «Цимбальний дивосвіт». Символічним є те, що, як і сам конкурс, збірка має епіграф-присвяту: «Дорогому вчителю, натхненнику, наставнику, другові та близькій людині Олені Опанасівні Костенко» (Кужба, Юрченко, 2021: 4). До збірки увійшли твори в перекладенні для цимбалів Олени Костенко та викладачів харківських і київських закладів мистецької освіти різних рівнів, які розраховані на учнів мистецьких шкіл різного рівня виконавської майстерності та пройшли практичну (концертну) апробацію. Не пройшли повз увагу укладачів і наявність у конкурсі номінації «Ансамбль» та потреба в поповненні ансамблевого репертуару за участю цимбалів, тому в другий розділ збірки увійшли музичні твори для різних інструментальних складів (Фугетти №№1, 2 Д. Циполлі, п'єса В. А. Моцарта, китайська народна пісня «Цвіт жасмину», «Замок Любарта» В. Дмитренка, «Джмелине бугі» Дж. Фіна).

У межах Першого конкурсу відбулися майстер-класи, присвячені актуальним практичним питанням цимбального виконавства. Їх провели для слухачів члени журі конкурсу, заслужені артисти України Андрій Войчук («Основи імпровізації на цимбалах») та Ігор Брухаль

¹ Під час онлайн-відкриття конкурсу за участю представників Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського – в.о. ректорки, професорки, кандидатки мистецтвознавства Ірини Сухленко, професорки, докторки мистецтвознавства Юлії Ніколаєвської та голови журі, професора, заслуженого діяча мистецтв України Анатолія Гайденка, а також директорки Обласного навчально-методичного центру підвищення кваліфікації працівників культосвітніх закладів, заслуженої працівниці культури України Тамари Самоварової, сина Олени Костенко Олександра Костенка та її учнів, кандидатки мистецтвознавства Ольги Юрченко та доктора мистецтва Михайла Кужби, прозвучали основні тези щодо значущості для українського цимбального виконавства та вшанування творчої особистості Олени Костенко започаткованого в стінах Університету мистецтв конкурсу як результату багаторічної системної роботи фундаторки харківської цимбальної школи.

(«Цимбальний акомпанемент»). Під час цих двох зустрічей було обґрунтовано та продемонстровано за інструментами такі параметри виконавства на цимбалах, як прийоми акомпанементу в залежності від жанрово-стильової специфіки музичного матеріалу; етапи ускладнення цимбального акомпанементу в роботі з учнями і студентами різних рівнів мистецької освіти; імпровізаційність як невід’ємна складова природи інструмента; методика роботи над розвитком навичок імпровізації на етапах від початківця до концертного виконавця. Дійсно, чотири години живого спілкування з музикантами переконливо довели, що цимбали є багатофункціональним інструментом із широким діапазоном виражальних можливостей. Цимбальна музика відрізняється різноманітністю ритмоформул та вимагає від виконавця майстерності імпровізації, що повинно бути враховано, як у викладацькій, так і в композиторській діяльності.

23–25 квітня 2024 року в дистанційному форматі пройшов II Всеукраїнський конкурс цимбалістів імені Олени Костенко, у якому змагалися 38 учасників – представники 22 закладів мистецької освіти різних рівнів з таких областей України: Вінницька, Волинська, Івано-Франківська, Львівська, Полтавська, Тернопільська, Харківська, Чернівецька. Дозволимо собі припустити, що зменшення кількості учасників, порівняно з попереднім конкурсом, зумовлено як ситуацією, що склалася в країні через воєнні дії, так і прописаними в Положенні Другого конкурсу конкретними програмними вимогами до всіх вікових категорій (крім наймолодшої).

Цінним, на наш погляд, стало виконання під час Концерту-відкриття за участю членів журі конкурсу творів харківських та львівських композиторів, які у свій час були написані спеціально для Міжнародного конкурсу виконавців на народних інструментах імені Гната Хоткевича (ідеї якого свого часу Олена Панасівна Костенко мріяла втілити в харківському цимбальному конкурсі), зокрема, як обов’язкові для виконання. Серед таких – «Елегія пам’яті Гната Хоткевича» М. Стецюна, «Слобожанська фантазія» № 1 Л. Донника, «Імпровізація» і «Фанфари» Д. Задора, «Рапсодія» № 2 Б. Котюка.

Другий конкурс розширився також завдяки проведенню в його рамках майстер-класів яскравих представників української та словацької цимбальних шкіл. Тематикою цих двох зустрічей стали прогалини, виявлені членами журі та організаторами після Першого конкурсу та рефлексія з цих питань. Так, Сергій Мостовий (Рівне) розкрив тему «Перекладення та аранжування в цимбальному репертуарі: особисті “рецепти” укладача збірок». Музикант продемонстрував власні методичні і творчі напрацювання, окремо зробивши акцент на досить складному питанні цимбального виконавства – адаптуванні кантиленних музичних творів для цього інструмента – та наголосив на домінантності пошуковості і творчого підходу у викладацькій діяльності.

Під час зустрічі з Михайлом Захарією (м. Кошице), тема якої формулювалась як «Музика Бароко в системі цимбального виконавства Словаччини: технологія та інтерпретація», слухачі мали змогу послухати барокову музику у виконанні учнів спікера, задати питання, отримати ґрунтовні відповіді та ілюстрації на інструменті для вирішення окремих технологічних завдань. Переважно це стосувалося особливостей звукоутворення та роботи з педаллю в бароковій музиці й традиції розшифровки та виконання мелізматики, оскільки усьому цимбальному світові словацька та угорська академічні школи відомі як зразкові у виконанні музики епох Бароко і Класицизму.

Зазначимо, що вже традиційним для харківського цимбального конкурсу стає презентація нотних збірок. У рамках Другого конкурсу були представлені надруковані та надані у відкритий доступ видання двох харківських цимбалісток: старшого викладача кафедри народних інструментів України ХНУМ імені І. П. Котляревського, кандидатки мистецтвознавства Ольги Юрченко та студентки Університету, лауреатки міжнародних конкурсів Вероніки Івоніної.

Збірка творів Ольги Юрченко «Бешкетниці» для інструментального тріо є результатом п'ятирічної викладацької роботи з однойменним відомим ансамблем Харківської дитячої музичної школи № 9 імені В. І. Сокальського. До нотної збірки ввійшли авторські перекладення музики західноєвропейських композиторів та аранжування

музики українських митців для інструментального тріо у складі блокфлейти, цимбалів та фортепіано. Створення адаптацій музичних композицій з репертуару інших інструментів є цінним і значущим внеском у справу поповнення як навчального, так і концертного ансамблевого репертуару мистецької школи. Запропоновані твори мають беззаперечне практичне та художнє значення, адже до моменту видання вони вже мали успіх на концертах у виконанні ансамблю «Бешкетниці». Не менш важливим є запропонований укладачем збірки розділ «Творчий щоденник», у якому розкрито особистий досвід та погляди на проблеми ансамблевого музикування як процесу вибору і створення репертуару; окрему увагу приділено актуальному питанню – виданню нотних збірок. На нашу думку, представлена збірка творів є зразком системного підходу у професійному народно-інструментальному виконавстві сучасної України.

Нотна збірка «Відчуття сьогодення» складається з двох творів – «Спогади» та «Внутрішні переживання» – яскравої представниці харківської цимбальної школи Вероніки Івоніної. Це перший приклад видання авторських цимбальних творів здобувачем освіти. І вже це підкреслює його значущість і демонструє ріст професіоналізму українських музикантів-цимбалістів. Не менш важливим є те, що дві мініатюри є реакцією молодої мисткині на події сьогодення, своєрідними музичними картинами сучасної України.

Продовженням традиційного проєкту «Цимбальна малеча», ідея якого належала Олені Костенко, справжньою перлиною конкурсу став захід «*Zoom-Cimbo Children Party*», де первісний задум зазнав сучасних трансформацій, набувши форми музичної гри: учні мистецьких шкіл опинилися разом з організаторами заходу в країні Цимбаліні, зі своєю валютою («цимбалюшками») і творчими правилами. Такий формат дозволив задовольнити потреби дітей в емоційному спілкуванні, спонукаючи до креативного пошуку, та показав, що конкурс – це не завжди тільки зосередженість, змагання, переживання та очікування. Це – ще й можливість весело провести час та отримати яскраві позитивні емоції.

Творчий мистецький проєкт «Цимбальний всесвіт: стильові виміри сучасної творчості». З кінця 2018 року, завдяки реформам у мистецькій вищій освіті, відображеним в оприлюдненому «Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні», затвердженому Кабінетом Міністрів України, з'явилася нова можливість для представників творчих спеціальностей підвищити свій кваліфікаційний рівень – здобути ступень доктора мистецтва. Так, в Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського у 2023 році було захищено перший цимбальний творчий проєкт доктора мистецтва – «Цимбальний всесвіт: стильові виміри сучасної творчості». Його автор – старший викладач кафедри народних інструментів України ХНУМ імені І. П. Котляревського, лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів Михайло Кужба. Головну ідею пропонованого проєкту автор виразив у самій назві – «Цимбальний всесвіт», за якою для слухача відкривається різноманіття стилів і жанрів цимбальної музики. На прикладі музичних творів представників різних національних шкіл та історичних епох, крізь призму виконавської та композиторської творчості, жанрово-стильової системи та органології, в межах свого проєкту автор унаочнив та продемонстрував активне залучення цимбалів у творчу практику ХХІ століття.

У рамках проєкту були проведені цікаві майстер-класи за участю заслужених артистів України Ігоря Брухалю та Андрія Войчука, «*Artist Talk*» у межах міжнародної мистецької толоки до 145-річчя від дня народження Гната Хоткевича за участю відомого цимбаліста, доктора мистецтва Михайла Захарії, воркшопи Михайла Кужби для здобувачів освіти мистецьких навчальних закладів. Під час зустрічей порушувалися різноманітні актуальні питання цимбального виконавства та педагогіки, а змістовні дискусії продемонстрували зростання інтересу широкої аудиторії до цимбального мистецтва.

Домінантною стала творча складова проєкту, яка була представлена тематичними концертними програмами і презентувала цимбальне виконавство в різних стильових напрямках і формах.

Так, у першому з концертів проєкту, який мав назву «Цимбали та Бароко: Й. С. Бах, А. Вівальді», прозвучали твори обох композиторів. Для виконання у цьому концерті було здійснено їх авторське аранжування для цимбалів та струнних із залученням клавесина, органа та арфи, адаптацію сольних партій для цимбалів системи Шунди з урахуванням художнього задуму композиторів і технічно-виразових можливостей інструмента. Велику увагу приділено педалізації, адже саме від коректного застосування демпферного механізму безпосередньо залежать інтонаційне та штрихове наповнення твору, фразування, і, найголовніше – відповідність виконання історичному стилю та його сприйняття слухачем. Усі оркестрові партії створені автором проєкту за допомогою сучасних бібліотек семплів інструментів для семплера *Kontakt* в цифровій аудіостанції (секвенсорі) *LogicPro X*, у якій також було здійснено зведення та мастеринг аудіо.

Програма Концерту № 2 «Метафора. Твори сучасних композиторів для цимбалів соло» складалась із сольних цимбальних опусів композиторів ХХ–ХХІ століття: Д. Задора, Б. Котюка, І. Якимчука, В. Вілінчука. Назва концерту походить від однойменної п'єси сучасного молдавсько-американського композитора О. Тимофєєва, що є уособленням найбільш характерних тенденцій сучасної професійної цимбальної творчості: програмності, політембровості, широкого використання різних цимбальних технік, універсалізму.

Програма Концерту № 3 «Фолк-акценти» містила не тільки традиційні жанрові зразки народно-танцювального фольклору в композиторському переосмисленні (С. Кушнірук, В. Кречун, Е. Балог та ін.), але й концептуальні твори сучасних українських митців, які звертаються до фольклорних витоків (А. Гайденка, М. Стецяна, В. Дмитренка, В. Богатирьова та ін.). Характерним для автора проєкту став композиторський підхід до виконання деяких музичних творів, зокрема додання власних каденцій, що унаочнює зв'язок сучасного цимбального виконавства з традиційним з його стихією імпровізації.

Важливою складовою мистецького проєкту стало наукове осмислення сучасної цимбальної творчості, пов'язане з питаннями органо-

логії (генезис, будова, різновиди цимбалів), формування й розвитку виконавських та наукових шкіл, вивчення жанрової системи сучасного цимбального мистецтва та дослідження стильових напрямів виконавства з виявленням його загальних і специфічних рис. Основною ідеєю автора проєкту є те, що цимбальне виконавство, форми його існування та жанри зумовлені історичним розвитком суспільства, конкретними національними традиціями і тісно пов'язані з творчістю особистостей, які його формують.

У висновках до наукового обґрунтування проєкту зазначено, що світове цимбальне мистецтво репрезентовано різноманітними видами цимбалоподібних інструментів, співіснування яких утворює «самобутній і мозаїчний тембральний “звукообраз”» (Кужба, 2023: 78). Розглядаючи творчість представників Слобожанської цимбальної школи, яка є вагомою складовою національної української школи виконавства, знаходимо непоодинокі втілення вищезгаданого «звукообразу» як результату постійного творчого пошуку та залучення цимбального звучання як у звичній сталій формі (традиційне, академічне виконавство), так і в експериментальній площині.

Творча активність. Традиційним для харківської цимбальної школи, починаючи з 2007 року, стало щорічне проведення тематичних концертних проєктів за участю як здобувачів різних рівнів мистецької освіти, так і вже відомих професійних виконавців, у різних формах виконавської діяльності (сольна, ансамблева, оркестрова), із залученням представників інших регіональних цимбальних шкіл України. Окремі подібні проєкти були детально описані та проаналізовані в ряді наукових праць (Костенко, 2021; Кужба & Юрченко, 2021; Кужба, 2023). Продовженням цієї концертної активності стало те, що в лютому 2020 року, вперше в Україні, на сцені органної зали Харківської філармонії на святкуванні 20-річчя Харківського обласного навчально-методичного центру харківська публіка почула збірний ансамбль цимбалістів Слобожанщини з 13 виконавців на цимбалах. До його складу увійшли учні та викладачі мистецьких шкіл Харкова й області, останні одночасно на той момент були здобувачами Харківського

національного університету мистецтв. У виконанні ансамблю прозвучав весільний танець «Березнянка» Г. Агратіни в аранжуванні керівника ансамблю О. Юрченко. За лаштунками залишимо всі складнощі, пов'язані з такою формою музикування (репетиційний період, перевезення та налаштування інструментів, розміщення на сцені та звуковий баланс тощо), і вкажемо на позитивні результати. Це активне залучення дітей до співтворчості з більш досвідченими виконавцями та з однолітками (тут вкажемо на те, що зазвичай ансамблеве музикування стає для цимбалістів неможливим через відсутність інструментів), подолання високої «планки» та досягнення амбітної мети – створення мистецької події з численною публікою, привернення уваги всієї України до мистецького Харкова, зокрема – до народно-інструментальної школи.

18 січня 2023 року, у день народження Олени Костенко, її учнями було ініційовано цимбальне свято – День цимбалів на Слобожанщині як ще одна з форм вшанування Вчителя та можливість у цей день презентувати різні форми творчої активності Слобожанської цимбальної спільноти. Зважаючи на умови (воєнний стан та дистанційне навчання), студенти, випускники та вступники класу цимбалів ХНУМ імені І. П. Котляревського записали твір талановитої харківської цимбалістки Вероніки Івоніної, який Михайло Кужба аранжував для 12 цимбалів – п'єсу, що має як епіграф афоризм Г. Сковороди «Кому душа болить, тому весь світ плаче».

Показовим прикладом творчої активності став не просто концерт цимбалістів, а тематичний концерт «Мандри з цимбалами» (08.10.2024) в межах творчо-наукового проекту «Місяць з Іваном Котляревським» до 255-річчя з дня народження митця. Він об'єднав класи цимбалів харківських мистецьких фахових коледжів та ХНУМ імені І. П. Котляревського, а в програмі концерту органічно поєднались твори від епохи Бароко до сучасності у виконанні як солістів, так і ансамблів (дуєт цимбалістів, інструментальний ансамбль за участю цимбалів). Цінним доповненням до концертної програми стали коментарі ведучої програми, докторки мистецтвознавства, професорки Юлії Ніколаєвської, яка

провела паралелі між філософськими поглядами та життєвим шляхом українського філософа Григорія Сковороди, музичною складовою концерту та історією харківської школи виконавства на цимбалах.

Цікавим рішенням стало залучення цимбалів до запису Народним художнім колективом Харківського обласного палацу дитячої та юнацької творчості – хором «Весняні голоси» під керівництвом О. Фартушки – «Коліскової» сучасного харківського композитора Д. Малого на слова Г. Матвєєвої. Це показало, на нашу думку, відкритість митців до цимбальної творчості, відчуття її природної імпровізаційності (аранжування партії цимбалів виконавицею В. Івоніною), різнометровості й різноплановості (в названому творі інструмент виступив в ліричному амплуа, тяжіючи до камерності та інтимності).

Новим напрямом професійної діяльності для представників харківської школи стало активне залучення до арттерапевтичних практик. Однією з перших до цього напрямку звернулася викладачка Дитячої школи мистецтв № 4 імені М. Леонтовича Оксана Лебединська, яка використовувала окремі напрацювання в роботі з учнями мистецької школи, осмислюючи та презентуючи їх у своїх методичних доповідях (наприклад, на тему «Поняття успіху у роботі з учнями-цимбалістами: інклюзивний підхід»). Пізніше, після знайомства представників мистецького Харкова на чолі з Ю. Ніколаєвською з композитором, професором Найджелом Осборном (Единбург, Шотландія), восени 2022 року в межах міжнародного проєкту «*Ukrainian artistic camp*», під час циклу семінарів «Мистецтво як підтримка жертв війни, зокрема для дітей та сімей: терапія, реабілітація, соціальне здоров'я, освіта» («*Art as support for victims of war in particular for children: therapy, rehabilitation, social care, education*»), було започатковано Центр арттерапевтичної допомоги ХНУМ імені І. П. Котляревського, до роботи якого залучено студентку класу цимбалів ХНУМ В. Івоніну. Водночас викладачка дитячої музичної школи № 9 імені В. І. Сокальського та мистецької школи м. Верхівцеве Дніпропетровської області А. Шморгун стала активно використовувати окремі форми музичної арттерапії в роботі з учнями. Результатом такої роботи стала доповідь-

презентація «Використання арттерапевтичних методів на уроках класу цимбалів та ансамблю для розкриття творчого потенціалу учня» в межах «Педагогічної майстерні» на базі обласного навчально-методичного центру.

Окремо зазначимо одну із найважливіших подій останніх років для цимбального Харкова – можливість придбання концертних цимбалів «HOLAK» чеського майстра Мирослава Голиша (Miroslav Holiš) для Університету мистецтв завдяки підтримці благодійного фонду громади Харкова «Толока». Однією з місій благодійного фонду є сприяння розвитку культурного потенціалу Харківщини, однією зі складових якого є і виконавська цимбальна школа.

Висновки.

2021–2024 роки для Слобожанської цимбальної школи є роками потрясінь та переосмислення її представниками своєї ролі у збереженні високого рівня професіоналізму та подальшого розвитку її людського та творчого потенціалу. Реалізація цих двох місій проходила завдяки різним напрямам діяльності представників цимбальної школи.

Творчий, організаційний. Так з'являються нові цимбальні проєкти – репрезентанти індивідуальної творчості митця чи колективу (М. Кужба, «Цимбальний всесвіт: стильові виміри сучасної творчості»; В. Івоніна, «Sincerity. Концерт цимбальної музики», Цимбандо «Харків...!!! Тут серця б'ються сильніше», «Харківці, для вас!!!», «Іще одна весна» тощо) та збірні концертні програми із залученням представників цимбальних класів мистецьких закладів освіти різних рівнів («Цимбальний концерт пам'яті Вчителя», Концерт класу цимбалів ХНУМ, присвячений ювілею кафедри народних інструментів України, «Мандри з цимбалами»). Характерною рисою стає визначення тематичного контексту, що закладений або в назві концерту, або в самому репертуарному та вербальному наповненні концертної програми. Діяльність представників цимбальної школи в зазначений період характеризується їх дедалі більшою участю в різних проєктах, не так з метою популяризації народно-інструментального мистецтва, як з метою відновлення психологічної рівноваги слухачів

(арттерапевтичні заходи, виступи для військових та переселенців тощо). Okремо відзначимо започаткування Всеукраїнського конкурсу цимбалістів імені Олени Костенко, у межах якого, крім виконавського змагання учасників, проводяться професійні тематичні зустрічі з провідними фахівцями цимбального мистецтва України та Словаччини, відбувається комунікація представників різних регіонів України (виконавців, викладачів, науковців), яка спонукає на подальші професійні відкриття та досягнення.

Науковий. Як було зазначено раніше, у 20 роки XXI століття в харківському цимбалознавстві, що є вагомою і невід'ємною частиною українського, продовжуються наукові розвідки та осмислення цимбального мистецтва. За жанрами в означений часовий період виокремимо наукові статті за такою тематикою, як вивчення питань школи (О. Костенко, 2021; М. Кужба, 2021; О. Юрченко, 2021), сучасної творчості (М. Кужба, 2023), життя окремого жанру в цимбальній практиці (О. Юрченко, 2015).

Методичний, редакторсько-видавничий. Час, коли освітній процес здебільшого проходить у дистанційному форматі, не став часом «зупинки» для такої форми творчої діяльності. Навпаки, він відкрив нові можливості для більш інтенсивного професійного спілкування між представниками різних регіонів України й не тільки. У цей період було проведено низку майстер-класів (А. Войчук, І. Брухаль, М. Захарія), воркшопів (М. Кужба), методичних зустрічей (М. Кужба, Т. Стрілець, О. Юрченко, С. Мостовий та ін.) у межах різних проєктів ХНУМ імені І. П. Котляревського, ХМФК ім. Б. М. Лятошинського, ХФВКМ, ОНМЦПК, модераторами яких часто виступали харківські цимбалісти. Як результат викладацької та аранжувальної діяльності, з метою підвищення рівня цимбального виконавства було видано декілька нотних збірок (укладачі М. Кужба, Т. Шабанова, О. Юрченко, В. Івоніна, Т. Стрілець) тощо.

Нові умови спонукають цимбальну спільноту Слобожанщини до пошуку шляхів синтезу вже здобутого на професійному рівні та ціннісного як відгуку на запит сьогодення. Отже, як неодноразово

зазначалося в інших дослідженнях та під час різних дискусій, Слобожанська цимбальна школа є прикладом репрезентації сучасної цимбальної творчості як процесуальної та відкритої, але з усталеними поглядами на засади професіоналізму. Враховуючи все це і усвідомлюючи виклики сьогодення (дистанційне навчання, міграційні процеси, відтік потенційного здобувацького та діючого викладацького складу з регіону), у перспективі розуміємо важливість подальшої активної творчо-організаційної та науково-методичної роботи (різноформатна концертна діяльність, організація професійних зустрічей, наукове осмислення процесів цимбального мистецтва як складової народно-інструментальної культури сучасної України, систематизація і фіксація методичних напрацювань тощо) для збереження як професійного рівня цимбального виконавства, так і самого феномена «Слобожанська цимбальна школа».

ЛІТЕРАТУРА

- Данилюк, М., Данилюк, Я. (2021). Міжнародний конкурс виконавців на народних інструментах «Арт-Домінанта» як чинник підтримання духовної безпеки українського суспільства та пропаганди традицій народно-інструментального мистецтва України у світі. *Культурологічна думка*, 19, 174–187. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-19-2021-1.174-187>
- Костенко, О. (2021). Історія та сучасність класу цимбалів в ХНУМ імені І. П. Котляревського. До 30-річчя від дня заснування. *Аспекти історичного музикознавства*, 22, 86–100. DOI 10.34064/khnum2-2205
- Кужба, М. (2023). *Цимбальний всесвіт: стильові виміри сучасної творчості*. (Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту). Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків. https://num.kharkiv.ua/share/docs/aspirant_asistent/2023/DoctorMystectva/Zahysty/Kuzhba/nauk-obgruntuvannya.pdf
- Кужба, М., Юрченко, О. (2021). Олена Костенко: фундатор харківської цимбальної школи. *Аспекти історичного музикознавства*, 22, 135–149. DOI 10.34064/khnum2-2208
- Мандзюк, Л. (2024). Музично-виконавські проєкти як вид вшанування пам'яті видатного харків'янина Гната Хоткевича. *Аспекти історичного музикознавства*, 36, 7–27. DOI 10.34064/khnum2-3601

- Положення І Всеукраїнського конкурсу цимбалістів імені Олени Костенко. (2021). Отримано з <https://num.kharkiv.ua/share/docs/actual/2024/04/PolozhennyaKostenko.pdf>
- Шепшелей, Б. (2024). *Формування та особливості розвитку українського сопілкового мистецтва кінця ХХ століття – початку ХХІ століття* (Магістерська робота). Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк.
- Юрченко, О. (2015). *Жанрово-стильові засади професійного цимбального мистецтва України*. (Дис. ... канд. мистецтвознавства). Харківський національний університет імені І. П. Котляревського. Харків.

REFERENCES

- Danyliuk, M., Danyliuk, Ya. (2021). International competition of performers on folk instruments “Art-Dominanta” as a factor in maintaining the spiritual security of Ukrainian society and promoting the traditions of folk instrumental art of Ukraine in the world. *Cultural Thought*, 19, 174–187. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-19-2021-1.174-187> [in Ukrainian].
- Kostenko, O. (2021). History and modernity of the cymbalom class at the Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts. To the 30th anniversary of its foundation. *Aspects of Historical Musicology*, 22, 86–100. DOI 10.34064/khnum2-2205 [in Ukrainian].
- Kuzhba, M. (2023). *Cymbal Universe: Stylistic dimensions of contemporary creativity*. (Scientific substantiation of a creative artistic project). Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts. Kharkiv [in Ukrainian].
- Kuzhba, M., Yurchenko, O. (2021). Olena Kostenko: Founder of the Kharkiv Cymbalom School. *Aspects of Historical Musicology*, 22, 135–149. DOI 10.34064/khnum2-2208 [in Ukrainian].
- Mandziuk, L. (2024). Musical and performance projects as a form of honoring the memory of the prominent Kharkiv citizen Hnat Khotkevych. *Aspects of Historical Musicology*, 36, 7–27. DOI 10.34064/khnum2-3601 [in Ukrainian].
- Regulations of the First National Cymbalists’ Competition named after Olena Kostenko. (2021). Retrieved from <https://num.kharkiv.ua/share/docs/actual/2024/04/PolozhennyaKostenko.pdf> [in Ukrainian].
- Shepshelai, B. (2024). *Formation and peculiarities of the development of Ukrainian flute art in the late 20th – early 21st century*. (Master’s Thesis). Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk [in Ukrainian].

Yurchenko, O. (2015). Genre and stylistic foundations of professional cymbal art in Ukraine. (PhD diss.). Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts. Kharkiv [in Ukrainian].

Mykhailo Kuzhba

Kharkiv I.P. Kotlyarevsky National University of Arts,
Doctor of Arts, Senior Lecturer at the Department of Folk Instruments of Ukraine;
e-mail:kuzhba@ukr.net; ORCID iD:0000-0002-5762-8574

Olha Yurchenko

Kharkiv I.P. Kotlyarevsky National University of Arts,
PhD in Art Studies, Senior Lecturer at the Department of Folk Instruments of Ukraine;
e-mail:yurchenkocimb@ukr.net; ORCID ID:0000-0003-1282-4595

New dimensions of the creativity of the Slobozhanshchyna cymbalom school in the 21st century

Statement of the problem. *The history of the Slobozhanshchyna cymbalom school has been going on for 45 years, from the moment the first cymbalom class was opened in 1979 to the present day, when cymbalom classes are available in many educational institutions of Kharkiv and the region at all levels of art education in Ukraine. Today, the spread of not only the traditional approach in the teaching, creative, and scientific activities of the school representatives is relevant, but also the need for constant search and “discovering” of new meanings. And our present, especially the 20^s of the 21st century, has become a kind of difficult challenge for the Kharkiv cymbalom community.*

Recent research and publications. *To date, Ukrainian cymbalom studies have already highlighted certain issues of the history of the Kharkiv cymbalom performance school formation (Yurchenko, 2015); the contribution in this process Olena Kostenko’s creative personality (Kuzhba & Yurchenko, 2021); the role of the cymbalom class at Kharkiv I.P. Kotlyarevsky National University of Arts in forming the Kharkiv cymbalom school from the day the class opened until 2021 (Kostenko, 2021).*

Objectives, methods and novelty of the research. *The purpose of the study is to access a creative potential of the famous in Ukraine Slobozhanshchyna cymbalom school: to identify and analyze new dimensions of the creativity of its representatives, the significance of their activities for the preservation and continuous development of Kharkiv’s folk instrumental art as a component of the image of Ukrainian culture. Historical, chronological, analytical and structural, statistical and comparative,*

and comprehensive research methods are used. For the first time, new dimensions of the creativity of representatives of the cimbalom school have been identified and analyzed, and the peculiarities of their creative, scientific, methodological, organizational, and editorial-arranging activities have been revealed, taking into account the difficult challenges of today for the art world of Kharkiv, in particular its cimbalom community (COVID-19, wartime, distance learning, migration processes).

Research results. *The last four years (2021–2024) for the Slobozhanshchyna cimbalom school are years of upheaval and rethinking by its representatives of their role in maintaining a high level of professionalism and further development of its human and creative potential. Thus, new cimbalom projects appear as manifestations of the artists' or a teams' individual creativity and the collective concert programs involving representatives of cimbalom classes of art educational institutions of various levels. We would like to separately note the start of the All-Ukrainian Competition of Cimbalom Players named after Olena Kostenko. During the 20^s of the 21st century, studying the cimbalom art continue in Kharkiv; we will single out the genre of scientific article, where the study of school issues, modern creativity of performers and composers, separate genres in cimbalom practice are under consideration. In the specified time period, a number of master classes, workshops, methodological seminars and creative meetings were held within the framework of various projects of the Kharkiv I.P. Kotlyarevsky National University of Art, the Kharkiv B.M. Liatoshytsky Professional Musical College, the Kharkiv Professional Higher College of Arts, and the Regional Centre for Advanced Training for the Employees of Cultural Institutions, which were often moderated by Kharkiv cimbalom players. As a result of teaching and arranging activities, several music collections were published in order to support the development of Ukrainian cimbalom art and affirm its professionalism.*

Conclusion. *The high level of professionalism was preserved and further development of the Slobozhanshchyna cimbalom school was achieved owing to various directions of activity of its representatives. In order to restore people's mental health, the concert activities are being intensified and the practice of art-therapy is developed. In the scientific studies, three genres main directions are single out: the study of various genres, composer work, and modern performance with its schools. The methodical, editorial and publishing direction is represented by a number of professional meetings, the presentation of sheet music collections. The new environmental conditions encourage the Slobozhanshchyna cimbalom community to the synthesis of what has already been achieved at the professional level and what is valuable as a response to the challenges of the present, and it is*

the priority for preservation of both, the level of professionalism and the phenomenon of the performance school itself.

Keywords: *modern creativity; performance school; Slobozhanshchyna cimbalom school; cimbalom performance; performance competitions; Olena Kostenko All-Ukrainian Competition of Cimbalom Players; folk instrumental art; art projects; concert activities.*

Стаття надійшла до редакції 29 січня 2025 року